

Mart Smeets

STILLE

SPORT

sportverhalen

Inhoud

Inleiding: het sportjaar 2020	7
Sportziener overleden	12
Partijdigheid of chauvinisme?	17
Wat is eerlijk?	21
Wat maakt tv leuk?	24
In het wiel bij Fabrizio Ranalli	29
En daar gaan we weer...	34
En dan toch maar schaatsen...	39
Nog één keer Kobe	43
Geen Europees voetbal	47
Een beetje dom	50
Dan maar geen sport, toch?	53
De rit naar Armageddon	57
Gezond verstand	61
Wacht op niemand?	65
Reddingsactie en pijn	69
Play Ball	72
De stortbaden van Roubaix	76
Vrijheid versus tweede golf	80
Michael Jordans laatste dans	84
Doorspelen...	89
Wij weten het niet	96
Waarheid en werkelijkheid	100
Kleine haarscheurtjes	104
The Last Dance	108
En altijd weer dat geld...	112
Uit onverwachte hoek	116
De bekentenissen van Armstrong 2.0	120
The show must go on	123
Tot in de puntjes	127
Waar zit het verstand?	131
Bepaald geen indianenverhalen	134
Een ochtend met Lance, tien jaar geleden	138

Het bijna onmogelijke naleven	147
Wij wachten op de Tour	151
Business as usual?	156
To bubble or not to bubble	160
De lange naneuk	164
De norm	166
De Dauphiné als kraamkamer	170
Hired to be fired	174
Hoe schrijf je consequent?	176
Genoeg is genoeg	180
Spelen in stilte	184
Een grappige durfal	188
Money, pardon: de l'argent...	192
Een tamelijk atypische kampioene	196
De Giro? Bestaat die nog?	200
Tweede golf	204
Tegen iedere prijs	207
Voor heel even...	213
Een duivels dilemma	217
De ontknoping	221

Inleiding: het sportjaar 2020

Het allereerste sportgerelateerde verhaal dat ik in het jaar 2020 schreef, was een In Memoriam over David Stern, de baas van de NBA. Ik kende hem persoonlijk, was onder de indruk van zijn daden en vond hem een van de werkelijke tsaren van de mondiale sport. In Milwaukee vroeg hij me ooit langs zijn neus weg of ik niet een overstap naar de NBA wilde maken en de profbond in Europa mede richting wilde gaan geven.

Mijn eerste tekst van het jaar ging dus over de dood. Dat kost me nooit erg veel moeite; als je maar de waarheid meldt. Maar toegegeven, in een In Memoriam ben je toch altijd geneigd de zaken iets mooier voor te stellen.

Op 11 januari, toevallig mijn verjaardag, schreef ik voor de site van Radio 1 al: 'Elders in de wereld begon de situatie met een vreemde infectieziekte te escaleren.' Ik was echt geen ziener hoor, maar ik was er wel snel bij. Vanaf die dag heb ik de rondreis van corona ofwel covid-19 gevolgd en steeds lijntjes naar de mondiale sportwereld gelegd.

Toen overleed Kobe Bryant en rouwde de basketbalwereld.

In februari stond ik 's avonds laat op een winderig station in Apeldoorn en werd ik een paar dagen later ziek. Snot vooral en een naar gevoel. Ik keek vanuit bed naar Sven Kramer en vond dat ik zijn doen en laten maar weer eens moest beschrijven. Sporters van dat kaliber hebben daar recht op.

Ik keek naar voetbal en prikte een beetje in de zwakke lendenen van die sport in Nederland, zoals ik eigenlijk mijn hele leven al had gedaan. Er zit niets kwaads achter, uitsluitend milde kritiek van iemand die lang geleden keeper en linkshalf speelde bij RAP in Amsterdam. Voor beide posities bezat ik een nuttige eigenschap: ik hield altijd mijn mond en kon ver in- en uitgooien. En ik was stijf linksbenig.

Vanaf de tweede week van maart ging corona een rol spelen in ons dagelijks leven; eerst op de achtergrond, maar al snel werd duidelijk waarom mensen ineens *La Peste* van Albert Camus gin-

gen lezen of herlezen. Ik keek met verbazing naar lallende Groningse skiklasjes op Italiaanse pistes en ik had te doen met Epke Zonderland, die ergens heel ver weg zijn olympische startbewijs moest halen. Kun je nagaan, toen dacht men nog over het 'gewoon' doorgaan van de Spelen van Tokio.

Daarna begon de stilte ook in de sport in te vallen: competities werden half of geheel stilgelegd, sportmensen konden niet meer reizen. Donald Trump noemde de epidemie een 'Chinees griepje', terwijl wij met z'n allen viroloog Ab Osterhaus leerden kennen, en niet te vergeten de speelse overhemden van RIVM-baas Jaap van Dissel.

Alle wielerkouren werden stilgelegd. De GP van Zandvoort sneuvelde, de KNVB reageerde slapjes op alle ontwikkelingen, en ik keek veel meer televisie dan ik ooit in mijn leven had gedaan. Ja, inderdaad, dat viel nogal tegen. De coronaprotesten in Den Haag verbaasden me.

Ik schreef inmiddels volop verder aan mijn lijvige boek over Canada, dat in de lente van 2021 moet uitkomen, maar intussen had ik ook mijn handen en hoofd vol aan het bijhouden van de pandemie, helemaal toen het chaos werd in de USA en er nergens meer op reguliere wijze gesport kon worden.

Op 2 mei schreef ik dat de boel nog goed op slot zat en dat de NASCAR-races in de USA wedijverden met dat volkse en kitscherige UFC-kooivechten, de eerste sport in de USA die weer 'openging'. Vanaf dat moment werd de sport een soort barometer voor de coronatoestand in de wereld.

Ging het in Duitsland goed of beter nu de Bundesliga weer voorzichtig – zonder publiek – ging bewegen? Of moest je die vraag omdraaien: waarom wilden voetballeiders koste wat kost dat hun competities weer verspeeld gingen worden en dachten zij geen seconde na over de positie van 'andere sporten'? Waarom vonden zij dat ze een voorrangpositie verdienden?

Waarom wilden ze ook doorspelen in de NBA en in de NHL? En waarom staakten de honkballers en fulmineerde Trump alwéér tegen mensen die knielden tijdens het Amerikaanse volkslied? In de VS kraakten de wetten van ordelijk gedrag. Racisme bubbelde op, rellen en plunderingen waren aan de orde van de dag. En Joe Biden werd er ook niet jonger op. Toch werd er in die vroege

zomerweken geroepen dat hij kans maakte om... Maar Amerika stond in de fik en de NBA-spelers trokken zich terug in een allesomvattende bubbel.

Wij keken in groten getale naar *The Last Dance* van Michael Jordan en later naar de docu van een krachtig sprekende/ketterende Lance Armstrong. Ze vormden eigenlijk een drieluik met de later uitgezonden topdocu over 'Blade Runner' Oscar Pistorius, de 'snelste man zonder benen' én moordenaar. Uitstekende televisie allemaal. En langzaam kwam er weer wat leven in de sportwereld.

De Tour vond plaats, later de Giro. Er werd gevoetbald in lege, betonnen kuipen, maar ineens waren daar ook toeschouwers bij het tennis (in Wenen), nadat twee maanden eerder wat domhoofdige toptennissers in Servië en Kroatië een corona-uitbraakje hadden veroorzaakt. Lachen joh...

Duidelijk werd wel dat 'de sport' moest blijven bestaan in ons getroebleerde leven van 2020. Tegen werkelijk alle ratio in, moest er doorgespeeld worden. Speelsters en spelers werden positief verklaard en teruggehaald en in quarantaine geplaatst, maar de competities gingen door. En Ajax won toch maar mooi van vvv, nietwaar?

Ik noem alleen het woord 'mondkapje'. Ik wijs op het niet sterk en strak doorpakken van onze regering en van vele andere regeringen op deze wereld, op het onverantwoordelijke gedrag van machthebbers in de USA, Brazilië en Wit-Rusland.

Maar toch... de US Open werd in doodse stilte verspeeld en dat was een aanfluiting voor de anders zo vrolijke en boeiende tenniswereld. Er was helemaal niets aan: tennis zonder publiek was als snert zonder worst.

Huiskamervraag: weet u nog wie daar in New York de mannencompetitie won en van wie diegene won?

Oké, Thiem won in vijf sets van Zverev. Blijkbaar vergeten we heel snel.

Anna van der Breggen werd tweevoudig wereldkampioene op de fiets, de Los Angeles Lakers en de Los Angeles Dodgers wonnen hun kampioenschappen en toen overspoelde de tweede golf corona ons en wisten we het even niet meer. Laat reageren, wel-

licht te laat, leverde recordgetallen positieven en opnieuw heftige protesten op. In Turijn gebeurde precies hetzelfde wat eerder in Denver en New York was gebeurd, maar toen om heel andere redenen: ruiten van luxe winkels werden ingegooid, er werd vernield en geplunderd. Corona keek aan de zijlijn toe hoe kansloze *have nots* hun opgekropte frustratie afreageerden. Die losgeslagen lieden waren helemaal niet bang meer voor het virus; algemene anarchie heerste, maar elders ging men nog wel per vliegtuig op vakantie naar de zon. Sociale ongelijkheid, het steeds meer knagende racisme overal, gekkies aan de macht in grote landen, dus stroomden overal weer de straten vol. ‘We’ waren het nu collectief zat. Krijg de kolere met al die idiote maatregelen, zo gaan we allemaal kapot!

Maar wás de wereld inderdaad op weg om totaal kapot te gaan? Nee hoor, in België fietsten ze gewoon Vlaanderens mooiste en won een Ollander. Mooie sprint.

Sport werd daarna semi-stilgelegd, onbegrip en twijfel heersten nu overal; waarom mocht je wel voetballen en niet hockeyen? Intensivist Diederik Gommers was inmiddels de capo aller virologen geworden; hoe innemendheid en een vermoeid hoofd hun werk deden. Wat een aimabel mens.

In San Diego (open stadion) mochten intussen geen mensen naar het honkbal kijken, en in Arlington (gesloten dak) wel. Huh? Ja, zo ging het overal. Nergens eenduidigheid, overal verwarring.

Dat alles bekeek ik vanaf een afstand, vanuit mijn huis, en ik dacht er het mijne van. De schrijftafel werd in het jaar 2020 mijn beste vriend: muziekstukjes en een lijvig verhaal met Tom Dumoulin voor de *VARA Gids*, gekke wielerverhalen voor *De Muur*, mijn vaak doordachte maandagse ‘sporthoekje’ in het *Haarlems Dagblad*, de krant waarvoor ik in 1968 debuteerde, en mijn wekelijkse column voor de site van Radio 1... het kon niet op, en het ging maar door. En dat terwijl ik voor mijn volgende boek ook over Yukon, de ramp van Halifax, Leonard Cohen en de Canadese politiek zat te schrijven, om maar wat willekeurige voorbeelden te noemen. En zelfs dat was nog niet alles. We maakten een podcast over de Tour, en ook (minder frequent) over de Giro en de Vuelta, ik verzorgde een resem aan nachtuitzendingen voor Ziggo Sport over

NBA-basketbal, bediende *NLCoach*, schreef over Linda Ronstadt en over gospelzangeres Candi Staton. Ik beseftte ook dat ik sinds maart tot op heden constant vervelend verkouden was geweest. Tweemaal was echter mijn bloed getest: geen corona.

Pas op 26 oktober 2020 stond de wereld voor mij ineens even helemaal stil. Mijn zoon Tjerk belde en meldde tamelijk zakelijk: ‘Gefeliciteerd met je nieuwe kleindochter. Ze heet Coco.’

Het bleef de rest van die avond stil in huis. Geen tv, slechts contemplatie en innige blijdschap. Eén glaasje rode wijn bij uitzondering. Penfolds.

De volgende ochtend zat ik al vroeg teksten te corrigeren en moest ik steeds aan Coco denken. Ze was geboren in een verschrikkelijk vijandige wereld, zonder klasse, zonder mensen die werkelijk nadachten, een wereld vol haat en onverdraagzaamheid. Waarom deden we dat elkaar aan?

Toen belde iemand van de huisartsenpraktijk. Ik kon mijn griep prik een klein beetje vervroegd komen halen, ik zat immers in de risicogroep.

Mijn vrouw riep: ‘Wat ga je doen?’

‘Dor hout zoeken,’ antwoordde ik. Ik pakte mijn fiets en peddelde op mijn gemak naar de huisarts voor twee inentingen. Dit was het leven in 2020, niet bepaald het fraaiste jaar ooit.

Haarlem, november 2020
Mart Smeets

Sportziener overleden

Zaterdag 4 januari 2020

Op 1 januari overleed in New York de 77-jarige Amerikaan David Stern. Opleid in de advocatuur (Columbia University, 1966), kwam hij via een advocatenkantoor met veel namen van vennoten, in aanraking met profbasketbal.

Vanaf de jaren zeventig begeleidde hij als 'legal council' enkele zaken van de ABA en NBA en raakte geïnteresseerd in de organisatie van de grote sportbond die National Basketball Association heette. Hij hielp mee de drugtests in de NBA een juridisch kader te geven en deed hetzelfde bij de zogenaamde *salary cap*, het salarisplafond waaraan clubs zich dienden te houden. Stern, die zelf heel even op zaterdagochtend in een amateurteam met louter advocaten basketbalde, bedacht een systeem waarin de NBA-spelers te allen tijde 53 procent van de clubinkomsten zouden verdienen.

Drugsgebruik bij professionele sporters

In de jaren zeventig raakte drugsgebruik bij profsporters in zwang, en Sterns – voor Amerikanen vrij – liberale zienswijze leverde hem in de gehele Amerikaanse sportwereld pluspunten op. Toen op enig moment bleek dat meer dan de helft van de NBA-spelers cocaïne gebruikte als social drug, pakte hij de zaken stevig aan. Hij gaf volmondig toe dat het cocaïneprobleem bestond en vanuit die basis begon hij met het schoonmaken van de stal.

De NBA was de eerste sportonderneming die een officieel antidrugsprogramma in werking stelde, met consequent doorgevoerde tests waarbij spelers die positief werden bevonden, hard werden aangepakt: langdurige schorsingen, en geen salaris in die periode. Er werden regels opgesteld waarvoor de spelers collectief moesten tekenen. Zo kwam er duidelijkheid in de materie. Noch het honkbal, noch het American football, noch het NHL-ijshockey hadden zulke regels.

Sport 'schoon' maken

Stern heeft me zijn basisgedachten van destijds weleens uitgelegd. 'Grote sponsors, de belangrijkste televisiegrootmachten en ook het wereldpubliek willen een "zo schoon mogelijke" sport. 100 procent schoon is niet mogelijk, maar we hebben in korte tijd de grootste uitwassen kunnen indammen. Ja, met lange straffen en consequent handelen.'

Juist dat consequente handelen stuwde hem begin jaren tachtig al naar de top van de NBA-organisatie. De jurist bleek een koel en klinisch ziener te zijn die inzag dat zijn spelers zijn kapitaal waren en juist niet de (rijke) eigenaren van de NBA-clubs. Stern heeft altijd voorrang gegeven aan wensen van zijn spelers, zelfs tegenover de eisen van de eigenaren. Al in 1987 stelde hij (toen de NBA langzaam uit een tamelijk diep moreel moeras kwam) dat het samenwerken met de spelersvakbond en het intensieve sociale verkeer met die spelers voor hem scharnieren tot succes waren. Stern was werkelijk de eerste 'commissioner' binnen de vier grote Amerikaanse profsporten die meer aandacht aan zijn spelers besteedde dan aan de groep van teameigenaren.

Leren van je fouten

Uit die tijd herinnert ex-olympiër en NBA-ster Charles Barkley zich: 'Als ik weer eens iets verkeerd gedaan had, werd ik in New York ontboden en gaf David Stern me ongenadig op mijn lazer. Hij was streng, maar zeer rechtvaardig, want je verliet altijd zijn kamer aan 5th Avenue met zijn hand op je schouder en het gezegde dat je moest leren, ook van je fouten. Hij gaf je op je donder, maar probeerde meteen een oplossing voor je probleem te vinden. Ik had in die tijd een nogal grote mond... Mr. Stern maakte die wat minder hoorbaar en leerde me dat ik verder zou komen in het leven als ik mijn mond vaker hield. Op die manier heeft hij alle grote vedetten van de NBA begeleid... Michael Jordan, Larry Bird, Magic Johnson... Karl Malone, later Kobe Bryant en Shaq tot en met een jonge LeBron James. Ik denk niet dat er een topspeler is die mijn standpunt niet deelt... David Stern was er voor ons. Dat hadden de meesten van ons toen niet direct door, we dachten dat we alles konden maken, maar hij wist dat feilloos te ontcrachten.'

Stern overleed afgelopen donderdag aan een hersenbloeding

[LEES VERDER IN HET BOEK]